

ДОКУМЕНТИЛЕР ЧУГААЛАП ТУР

В. И. Лениннің Төп музейинің залдары

республикаларын сырып каттыжышкын чокка капиталистиг бүүээдешкын байдалыга камгаланыры берге дээрин Владимир Ильич бижи турган.

1922 чылдын октябрыда ТН-нын Шленуму Ленинни идеяны дөтөдөн.

Ол чылды күзүндө В. И. Ленин аар аары берген, ыңгалы-лаа үстүндө айтыры талашы-биле ажыл-чорудулганын

Советтерини I съездинин мурунда УССР, БССР, ЗФСР-ниң Советтериниң съездилери эрткин. Оон соңда Советтериниң X Бүгү-эвилел съездин эрткин. Съездилериниң делегаттары ССРЭ-ни тургузар дугайында айтырыгын бүрүн дөтөдөн.

Съездилериниң материалдарын делегалар көргүскөн.

Бүгү-россий съездинге тугу-чугааларын В. И. Ленин

кабрь 30-де Улуг театрга болган. Съездинин делегаттары Ильичке байыр чедиргенер.

Төп музейде делегаларниң эр төскү теринде — ССРЭ-нин тургустунганын дугайында Декларация.

В. И. Ленинниң күзүн чорунан эбуугаар Эвилелдиң Төп Күүсекчи Комитетинин заргаларына эвилелешкен республика буржуазия бир делегат — М. И. Калинин, Г. И. Петров-

ский, А. Г. Червяков, Н. Н. Наричов олар сонугуткан.

Төп Күүсекчи Комитеттин II сессияында ССРЭ-нин чаа Чааза — В. И. Ленин болган Улуу Комиссарларынын Чөвү-делди тургустунган.

Уей националды Совет кунуруны организастаарынын Ленинни принциптери шаг-үбиле хынаттыган. Совет Эвилели — хой националды улуг өг-бүлө. Ам оон составында ден эргелиг 15 эвилелешкен республика кари турар. СЭКП ТН-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев партиянын XXIV съездинге илтекеге мында деп чугаалаан: «Социалисттик национал чектелишкенин болган оларнын

чоорту чоокшулажышкынчычеге улаган Ленинни күрүстү чайгыш чок боттадырышса, партия мөөк сонугаар-даа Совет Социалисттик Республикаларын Эвилелди быжыл-лаар.

Ленинни чайгышын амылдырала боттадырган бистин чурттувус национал айтырыгын шиптирлериниң шипи оруун бүгү кижж төрөлгөтенге айтып берген. Чаа нияттелел, социализми болган коммунист бистин чурттувуска тургузар дөш алыг-алгы уластарыны акы-дуума чангыс ай өг-бүлени каттыштырган орук ол.

В. КНЯЗЕВ,
(СЭТА-ның корр.).

ЧУРУКТА: Совет Социалисттик Республикалар-нын Эвилелдин тургузар дугайында Декларация болган Дугуржулга. Дөрт совет республикаларын бүрүн эргелиг төлөөлекчилери анаа 1922 чылдын декабрь 30-де ат салганнар. (СЭТА-ның фотохрониказы).

соксатпаан 1922 чылдын декабрыдан 1923 чылдын мартына чедир Владимир Ильич бодунун сөөлгү чүүлдерин болган чагааларын адап берип турган. Делегалариниң бир көргүзүүдө баштыкчынын национал айтырымына хамаарышкан бижиниң делген салган. Ону Владимир Ильич Ленин 1922 чылдын декабрь 30—31-де адап берген.

Ук документилерде партиянын национал политиказынын, бистин чуртувустун уластарынын аразында харызааларынын чугула айтырыгынын чырыткаан. ВКП(б)-нин XII съездинге делегаларга ук документини чарлап ымынаткан. ССРЭ-ни тургузарынын талашы-биле партиянын бүгү ажылынын үндөсини ол болган.

азары турган-ла бодан турган. Оон алынга делегат манашы бижи берген. Декларациянын бири чартынында ук съезди чугаалаар чугаазынын концепциясын тургускан. Хол-биле бижеэн чүүлүн көргүзүүдө баштыкчынын национал айтырымына хамаарышкан бижиниң делген салган. Ону Владимир Ильич Ленин 1922 чылдын декабрь 30—31-де адап берген.

1922 чылдын сөөлгү дунеринде Москва Советтериниң бири Бүгү-эвилел съездинин делегаттарын хулаап алган. Съезд 1922 чылдын де-

МОСКВА. Совет Социалисттик Республикаларын Эвилелдин тургустунганын дугайын төгүп турар документилерин болган материалдарын В. И. Ленинниң Төп музейиниң бир залында делгезен.

ЧУРУКТА: экскурсанттар ССРЭ-ниң тургустунганын чуртуу-биле таныжып турары.

В. ЧЕРЕДИНЦЕВИНЧЕ ФОТОЗУ. (СЭТА-ның фотохрониказы).

БИСТИН ЧУРТУВУСТА (СЭТА-НЫҢ КОРРЕСПОНДЕНТИЛЕРИНИҢ МЕДЭЭЛЕРИ)

★ МОСКВА. Болгар-совет найыралдык Бүгү-үдүсүз комитетинин БКП ТН-нын Политбюро кезигүү, Комитеттин даргазы Ц. Драгойчевого баптаткан төлөөлери-биле ВЛКСМ ТН-га ужуражышкын болган.

Чуректин ханымдан, эйнайралчы эбуга бооп эрткин ужуражышкын үстүндө совет болган болгар аныктар аразында акы-дуума чайралды улам калбартып, хогу-дериниң айтырыгын чугаалашкан.

★ НОВОГОРОД. Ада-чурттуг Улуг дайымнын чыдарында Волхонга эрте-бурнуң орус коорайны беш камгалакчылары А. Краснов, И. Герасименко, Л. Черемнов, А. Пократов болган пионер Леия Голков оларга Совет Эвилелин Мадыры деп бедик атты тывыскаан. Ол мадырлар-ның эрес-дидим чоруктары новгородчуларга Тороэн чуртка бараан болурунун үлгөргөчкөзө апарган болган олар-ның аттары бүүдүрүге база туудат чөрашкын эң дээр бригадалары адилең турар.

Билды бригадаларын кезигүүнери немес-фашисттик эжедекчилерден Новгородту хостаанынын оюнга тураскааткан боттарынын чаңчыл апарган сөлдүрүгя январь 20-де чымгаланар.

★ СВЕРДЛОВСК. Билда профвеледериниң спорт ордузу ажыттыган. Ону аякдарына муң-муң уралчылар каришкенер.

★ КАРАГАНДА. Хөмүр-лаш үстүрүгүн чаа төвү — Сарыанде анык дайымчынын

университеди амылдан эгелен. Тороэн чурттуг келер үедө камгалакчылары дайымчыны хулаалары-биле таныжар, бодолга дөроон өөрчүр. Университеттин програм-масында — Ада-чурттуг Улуг дайымнын шиптирлериниң биле, күш-ажылын мадырлары-биле ужуражышкын карип турар.

Анык дайымчынын университетиниң областын өскө-даа хоорайларында база тургускан.

★ МОСКВА. Совет Армиянын болган Шериг-Далай Флорунду 54 чыл оюнга ук-кунтур чараан камгалакчы массалык амылдарын Бүгү-эвилел шалпыч айыга тураскааткан анык москвичи-лар кезежон январь 20-де болган.

Бүгү-эвилелдин шалпыч айынын сорулгаларынын дугайында илеткедди ССРЭ-ниң ДОСААФ Төп Комитетинин даргазы Совет Эвилелдиниң үш дактыр Мадыры, ужуар чүүл-дү генерал-полковник А. И. Покрышкин кылган. Шалпычы айын сорулгалык шериг-патриоттук болган камгалакчы массалык амылду улам иден-кейжидери, ССРЭ-нин тургустунганын бээр 50 чыл оюнга алдар кылдыр социалисттик чарышты калбартыры болур.

★ МОСКВА. Балетмейстер-лериниң болган балет артистериниң Бүгү-эвилел конкурсу-зунуң баптатыг кезээ дооузуган.

РФСР-ниң улустуң артист Ю. Григоревичке баптаткан жюри хореографтар конкурсу-зунга тилкешиниң адим чараан.

Бирги шапталды болган лауреат деп атты Г. Майорон (Ленинград) чаалал алган. Ийги шапталдарын болган лауреат аттарын: В. Елизарев (Ленинград), Ю. Скотт болган Ю. Пако (Москва) олар, а үшкү шапталды болган лауреат атты Ю. Взорон (Омск) алганнар.

Делегей 60 ХУННЕРДЕ

ПРАГАГА УЖУРАЖЫЛГА

ПРАГА. (СЭТА). ЧКП ТН-ның Чингине секретары Г. Гусак СЭБП ТН-нын Политбюрозунун кезигүү, ВПС-тиң даргазы А. Н. Шеленин болган ВПС-тиң секретары П. Т. Нимановту хулаап алган.

Чуректин ханымдан эш хуузуңуң байдалыга эрткин беседа кол кичээленин ийи чуртун профвеледериниң аразында кады ажыдажылган улам ийи хөжү-дериниң айтырыгына салган.

Социалисттик чурттарда

НАЙЫРАЛЧЫ ХАРЫЗААЛАР

ВАРШАВА. 1972 чылдын эгези делегаларына база бир эртем төвүнүн тургустунганына-биле делегалариниң, Болгарияны, Венгрияны, ГДР-ниң, Польшаны, Румынияны, Совет Эвилелдиниң болган Чехословакиянын төлөөлекчилери делегалариниң математика төвүн ПУР-нун найыскалыгына организастаар дугайында дугуржулгага ат салган. Эртемнин болган техниканы эң чүүлү айтырыгларын шиптирлер аламын-биле социалисттик чурттарын эртем академияларын күже-нишкенирин тавыштыр каттыштырылгыга бо эртем ал-бап керипти аргаларын поль-ша эртемденер бедик-биле учалар турар. СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседазын Польшаның Эртемнер академиязынын, президентин В. Тшобатовскийниң дыштан-камы болза, Экономиканың Ду-алажыкта Чөвүлүшкенин кезигүүнери чурттарын аразында кады амылажылганым кем-чөөдериниң ийи азымын төптери организастаарынын дугуржулгазы бодун бүрүн ба-дыткаан болган эртем-техник-те дөшпөлөгөн дүргөдөлеринге аныктык аргалар болуп турар. Кады бүдүмөдүн физика-

АГРОХИМИЯ ТӨПТЕРИ

БЕРЛИН. ГДР-ниң эң азым-бүрү районларында тургускан агрохимия төптери көдө эвилел-агыл бүдүрүлгенин илти-сификациянын хөроңгө чүүлү ролду ойноп турар. Ам республикада мыдыр 180 тон бар. Амы уениң техника-зы-биле, оң иштинде көдө эвилел-агыл ужуар чуртунун са-молеттары-биле чөвүлүшкөн ачында социалисттик чурт-тарда техника бурнугаар улуг базамы кылган.

БЕЛГРАД ТРАКТОР

БЕЛГРАД. Эрткин чылда ЮСФР-ниң найыскалыгында машина тудуушунуң ИМТ дээр каттыжышкынның коллективниң плавдан аяжыр 1000 тракторун бүдүрүп үдүргөн. Язы-бүрү хөвирлериниң бедик бүдүрүчүлүгү бол-баазын 12 муң аяжыр трактор даштык камгычыларга болган чуртла берген.

БЕШ ЧЫЛДЫ—

УЛАН-БАТОР. Чыл мур-вунда Улан-Баторун үлетпур комбинатиниң кампола-шен-чене фабрикасына «Хуузуңа беш чылды—хуусаа бетинде» деп девиз-биле эрткин патриот-чү эгелешкын тыптып келген. Анык артыкчы Б. Гувжилам оон эгелешкын болган. Артык-чынын күш-ажылы намдары бодуп. Ады чылды мурунда он чыл школазын дооскан, фабрикага ол амылдан эгелеш-кан. Кым бодуңуң чаа профессия-зынын бүгү варын чүүлдерин шудургу болган кызымаа-би-де чедип алган. Бо талаа-биле улуг дуааны анаа моо-ба болган совет специалистер көргүскөн. А удаваңда Гув-

ХУУСАА БЕТИНДЕ!

жилам бүдүрүлгениң мурнак-чыма бод берген.

ХАЙНЫШКЫННЫҢ КҮШ-АЖЫЛ

Камфа хөмүр-лаш бөссейиниң шахтерлары хөмүр-лаш тымы-жы эрткин чылдык декабры-нын-биле делгезе 1,35 хуу көзүдеткен.

ЧАСКЫ ТАРЫЛГА БЕЛЕКЕЛ

Ханой. ВДР-ниң үлетпур бүдүрүлгенин болган көдө эжил-агыл кооператив-риниң коллективтери 1972 чыл-дын улус амыл-агыл планын чепшикенин күсөдир дөш «Күш-ажылы тилкелелериниң чазымы» шимчөөшкенине улам калбаа-биле каришп турар.

ПХЕНЬЯН. УЛУСУ КӨРӨЙ

Кимди көдө эжил-агылчи-лериниң байлак дүжүттү өстүрер со-рулганы салып, чаа көдө эжил-агыл чылмыга чогу-мчүлүгү белеккенди кылмы турар.

ДЕЛЕГАЦИЯ ЧЕДЕ БЕРГЕН

ДАККА. (СЭТА). Таймын-ны Бүгү-делегей Чөвүлүшкөн Президиумунуң кезигүү «Улустар аразында тайбын-дык болгалары дөш» делега-ция Ленинниң шалпычын лауреалы Изабелла Вакм баш-тадыр тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлүшкөн делегаларын Бангладештин найыскалыгына чөдө берген. Дакка аэро-портунга делегаларын Бангладештин тайбын чөвүлүшкөн уаурукчулар, тус черин хой-ништинин, профвеле

ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

БАШИНГТОН. Конгресстин төлөөлекчилер палатазын кезигүү Д. Драйан (Масса-чүсө штаттан демократ) хой муң кем-буруу чок кижилерин өдүм-чүлөгө тавыштырар Инди-Наддаты бомбалаарын араалаштыр болгалаалы дөш АКШ-тын чааан бур-удаткан. Билды бомбалаанын дөргө дайыга таварышкан

ВАШИНГТОН. Конгресстин төлөөлекчилер палатазын кезигүү Д. Драйан (Масса-чүсө штаттан демократ) хой муң кем-буруу чок кижилерин өдүм-чүлөгө тавыштырар Инди-Наддаты бомбалаарын араалаштыр болгалаалы дөш АКШ-тын чааан бур-удаткан. Билды бомбалаанын дөргө дайыга таварышкан

КАНП. Египет чакыткан калба хурамына чөвө чугаалан турган. Египеттин президентин Анвар Садат Чокуу-биле АКШ-тын туруку бу-руу шапка. «Нараяльте ше-

БОНН. Бундесраттын (Бай-рын-герман парламентиниң черлериниң палатазы) даштык херектер талаа-биле ком-миссия ГФР-ниң Совет Эвилели-биле болган Польша Улус Республика-биле керөөл-дөр дугайында хоюлу төлөө-лекчилер чугаалажып көрүп өгөдөн. Ол документилерин бундесраттын эрге талаа-биле коммиссия көрүп болган ол керөөл ГФР-ниң конститут-циядан карышпайн турар, ыңчанга бундесрат чүүлүгү деп хулаап алыр анаар деп түнөө кылган.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар деп сенатор база чугаалаан.

АНГЛИЯ Олстерде «надг-дошкун болган дык хой чүүлдер талаа-биле хары-салга чок» үлгүдешкенин кылмы турар

ЭКИ КИЖИЛЕР ДУГАЙЫНДА

«Тээли» совхозта дүртөн дуа чедирер машинанын чолаачысы Совай Шонкай хүлээнген ажыл-херөөнө кызымаккай, ак сөткүндүг чорутуу-биле мактадыг. Чоунуң кадымы камгалаар буяныг херекке үдүүн ол кирип турар. Тоску беш чыдагы баштайгы мези амдыралыма онагай боудушкунуң чыды болган. Чүте дие коммунистер мени СЭКК кежигүнүңүң кандидатыма кирип ад, уруг илгелди көргүсөн—деп, ол сөрүк киришиңизге чугаалаар болду. Бо хире бедик илетел анаа-ла чедип келбээни билиңир. Мергежлilig, мурнакчы чолаачы Совай Шонкай ол бүтүрөдү ажыга бердиген, төлөтүг чорутуу-биле чаалап алган. ЧУРУКТА: чолаачы С. Шонкай.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОСУ.

БЫЖЫГ СОРУК

Артистер дугайында бижирни белең эвес болгулаар. Тыва АССР-иниң адардыг артын Людмила Сыроеваң дугайында кыш өсөткөзүн ийик мей. Республиканың кызыл-шын театрының ияандыг өсөлүгү оң чыды оң адм-биле сырып холбоолайт. Бо үеңиң иштинде соуну болган тазалыг кылдыр ойнад келген ук артистиң адм кырыбон шын чаравалы (орус бөлүтө) тывары берсе.

Ийик хоорай оң карактарыга көздүр-дүр-дүттүңүң салыраан болган узамна адуу, калбарың бар чыдар. 1960 чылда чербиң аддыгы квартал ияандыг турганын чуртукчы бүрүдүңүң бидеңир. Ам ийик хой маңг чаа башкылар тергелетип турганын. Оларын ийиктеринде бистин ийик артылган чурттал турар. Эртиниң ол бажыңдан үңгөн-ле чаа-чаа респонденттер уругуңуң барын, а келөөрдө бир-ең солу ийиктиң харысалгалыг ролунда бо-лу ойнай берген турарын көрүп болур. Ойнашкы ролунга көрүштү, тымгыштың, чогаалчыны арга-биле чедипкиңиң ойнарар чадик болган. Чижээ, чорвар Кручининаның, салгыш-сеткил тазалы-биле шыдамы Сабурованың, элдеңиг мисис Севидянниң болган өскөлөрүң-дө өзүң-терлерин оң ийнашын демдөлөөс аржажок. Бо эртең каш чыдарың дүргүзүңдө наанды-каандыг чыдарың ойноп күөсөткөң дээр оңу.

БАШТАЙГЫ БАШКЫМ

Өскүс артып, угбам, төсөмниң өңгө өскөң мей. Олар туу ажыл-аттыңдыг, өскөн бие маңдыг, тарва тарынар уругу чоррап. Оларын, ажылаша тире-шаам-биле дузалыңдыг чордуг. 1945 чылдың сентябрының өсөдүгү күнениң чүве. Угбам, чедем таразын тузуңу моозалан алган, бижирарыңга белеңеңиң турган. Шаңда өваалан кааң моозаларың мезгө кадартын турган. Хүндүс өт ажалды кызыл-шаң, шаңны көрүп, маң келдирге ырады сүрдү, дүвө шаңга хойун турган мей.

Сентябрь бирде үем-чегердерим школда берип өөрени берген, мей угбам сугуңуң ажылың кызыл, шаң кадарың турдум. Бир дүвө шаңда моозалар кадарың хойгоң, удуңуң каган мей, отуңуң келдиримге өваалан кааң моозаларың лектер тардыр үстүкүлөң алган, ырадан ийген турлар. Корталың-даа хөзкөң, угбам, чедемге кааң-билең бир-ле чегре чорутуруң болай бердим. Тээли сугуңуң келген, бадыңнар кеңиң чоруп турган мей. Бир хүн школага чедер бердим, школаның күдүмчүзүңдө ийик-дөа чок, кычкөд чоруп турган. Бир чүвө кыягырт дээр соолда, өрөөндөрдөң сугуңуңдуң үе маңылаң-ла турлар. Нады ойнал өскөн өөрдү мени көрүп каан, чедипкиң келген: «Өөренир дээр колдун бөз» деп айттырарлар. «Чок, анаа чор мей дөй харылаарыңга, чедип алган бир өрөөңдө кирипкелер. Өрөөңдө чымылган уаус аалым, чүпү кылып турарыңмын, чүте көлгөнениң атыңарың шунтуугу чугаалаң берген мей. Бир кийик 1 «а» класстың өөреникчиси кылдыр хүдүңүң алдың-дыр дээрде, оурусун угуу шунтуугу үтүдүдүр дээр. Ол хүн бирги класкың болган ол.

ЧААН ДУГАЙЫНДА ТООЛ

Бир-ле черини зоопаркыңга чаан чурттан турган ийик. Өскө өөрү чаанларын хорай-тава-даа, дээрденес-даа алаба-бүдүң, африканың уксаалыг чаан бооп тур.

Ийиктиң класкыңың башкысы Виталий Эртисевич Очур-оол чүвө. Эге школаң доостур бисти башкылаан. Өөренилгенниң уламчылаарыңа аржажок билдирер ийик Виталий Эртисевич берген. Өөренилген ийик уламчылааш, соң чыл школаң 1954 чылда доостук. Бай-Тайга район прокуратурасың секретарың ажалды берген мей. Мей-биле кады эге школаң дооступардан дээр эртемниң чедип алганар хой. Бай-Тайга район эмнегелериниң эмчиси Дачан Устун, Кызылда өмкч Борз Куулар, «Тээли» совхозтуң мал ажылыңдыг талым-биле директоруң Хомушук Сайым-оол олар Виталий Эртисевич-тиң өөренилчилери чороялар.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвдөлүниң чанында Тываның ном үндүрер чериниң республика типографиясы (Кызыл, Шегинкив-Бравченко күдүмчүгү 1,1).

Бистин республиканың школдарында чаа өөренилге программалыкча илгичле түс-түс эртемдер айды-биле чоруту боттанып турар. Бо өөренилге чынында тыва школаларың дөрткү класстарында тыва дыл болган чечен чогаалды чаа программа суугаар башкылап кирипкен. Ук эртемни башкылаар кижилерни чыгы үеде бир ай хуусаалыг күрөккө өрөткөн болгай. Өөренилге чынының баштайгы үдүдүңдө өөренилге номуң парлатканың үнүң-дөн 4-кү класкыларга болган башкыларга-даа азын берген-дөшкөнүң тургулаан. Ийгини үдүдүңдө дөрткү класка өөренир «Тыва дыл» номуңуң үдүп келген оңу маңай турган кижилерге удуг өөрүшкү болган. Ам ук өөренилге номуңун бо бирги үндүрүлгүңиңге хамаарыштыр наандык болгаларың бижип көрөй. «Тыва дылды» эртем ажылаакчысы Монгуш Дончунуң Биче-оол тургускан. Өөренилге номуң чаа программа-биле дүңшүртүр чогатканы башкыларга онаа таарымчалыг болган автор чедипкиңиң ажылааң деп санаар херек. «Тыва дылды» эгеңде эге класстарга өөренир чүдүлү салкын, катталары-биле алкын каш темаларың кириген. Илгичиңде ажалды артыңдарың бижиме ажылаар болганор-ла чыгырыг кыла боор «эге-

ХЛЕБТИҢ ҮНЕЗИ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

САППОРОЖЕ АБТТАНЫР ДЭЭШ

СССР-ниң Кубогу дээр Бакурианиге эртең маргалаага колдуңуңа-ла чурттуң олимпий командазыңга кандидаттар кирипкен.

Э. УСПЕНСКИЙ.

Бичанган чааның ийиктиң кааңда эрги олуңктериниң аржың чорудуңуң. Чаан өлүңктери-биле чурттарың кү-дөлөөң. Алар-хүңдүгө өөрениң калганнаңан арга-арыг, хөвү-пываа кезип, куюмвал чоруп каап-тыр.

ЧАА ӨӨРЕДИЛГЕ НОМУ

Ийиктиң бөлүгүңүң дөрткү өөренилге программасыңга «а, б, в, г» деп үжүктөр болган кыска, үзүң ажык үнөр деп темаларың катталарыңа ийилеп алган өөреникчилерниң билиң улам быжылаарыңа эки болган.

Ийиктиң бөлүгүңүң дөрткү өөренилге программасыңга «а, б, в, г» деп үжүктөр болган кыска, үзүң ажык үнөр деп темаларың катталарыңа ийилеп алган өөреникчилерниң билиң улам быжылаарыңа эки болган.

Ийиктиң бөлүгүңүң дөрткү өөренилге программасыңга «а, б, в, г» деп үжүктөр болган кыска, үзүң ажык үнөр деп темаларың катталарыңа ийилеп алган өөреникчилерниң билиң улам быжылаарыңа эки болган.

Ийиктиң бөлүгүңүң дөрткү өөренилге программасыңга «а, б, в, г» деп үжүктөр болган кыска, үзүң ажык үнөр деп темаларың катталарыңа ийилеп алган өөреникчилерниң билиң улам быжылаарыңа эки болган.

ХЛЕБТИҢ ҮНЕЗИ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ХЛЕБТИҢ ҮНЕЗИ

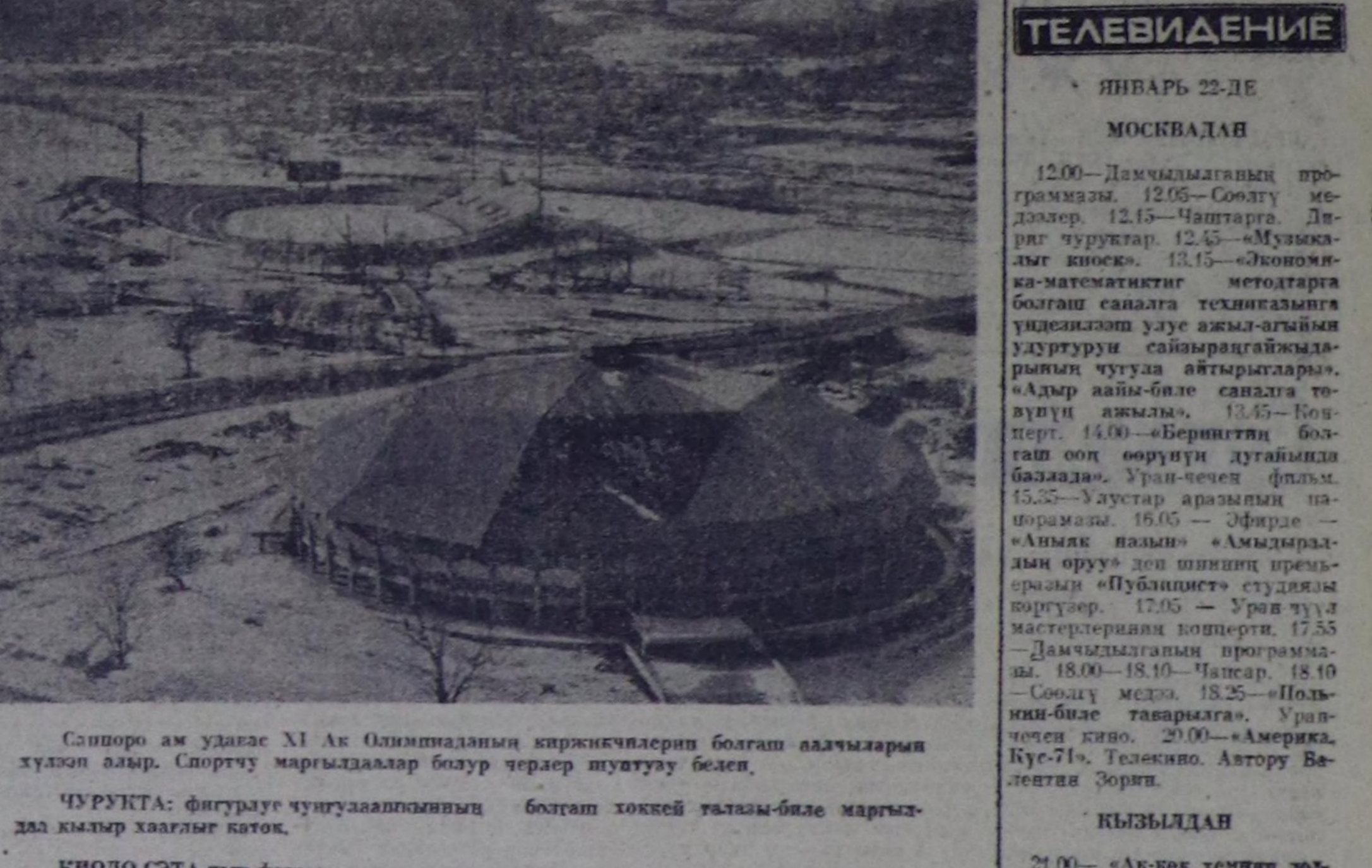
Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ХЛЕБТИҢ ҮНЕЗИ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ХЛЕБТИҢ ҮНЕЗИ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

Саппоро ам уудаас XI Ак Олимпиадының киржикчилерин болган алачларың хүлөп алыр. Спортчу маргаладар болур терер шунтуугу белең.

ЧУРУКТА: ФИГУРУУ ЧУГУДААНЫҢ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ЧУРУКТА: ФИГУРУУ ЧУГУДААНЫҢ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ЧУРУКТА: ФИГУРУУ ЧУГУДААНЫҢ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ЧУРУКТА: ФИГУРУУ ЧУГУДААНЫҢ

Бир-ле хүн сууруңуң дөстөң күдүмчүлүрүңүң бирээңиң күдү бадмың оуру мей. Дөрт-беш хире харым үш бичин оол арасында бир-ле борбан сарыг чүвө тен ойноп турлар. Калчангаң-ла тоотпап көрүткөңүң дөпуңуң калган хлеб кескиңдиң болду. Ким октапканыл, чүте? Хомудаан, харадаан бодал бажымга чыл дайың.

ХААКЧЫНЫҢ ХАРЫЗЫ

Хаак спортунга СССР-ниң олимпий командасының кежигүңү, делегацияны ийи дакпыр чамалыуу Алевтина Олюнина Парламент Мезгээр Алевтинаның корреспондентниң салканы атыңарыңга мичнаар харылаан:

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Январь 22-де Москвада 12.00—Дамчылаңың программасың. 12.05—Совет мездер. 12.15—Чаптарга. Директорчук. 12.45—Музыкалык кино. 13.15—Экономика-математикниң методтарың үндөңүңүң угуу ажыл-аттыңиң үдүртүрүң сайыраңдайкыңдарың чугула айтырылгаларың. «Адыр айың-биле саналга төдүлүң ажыла». 13.45—Коллет. 14.00—«Берниңтиң болган оң өөрүңүң дугайыңды башала». Уран-чечен фильм. 15.35—Уластар аразыңиң пароманы. 16.05—Эфирде—«Анык павын» «Амдыраалдың өрүү» деп шынчир премьерады «Публицист» студиясы чурттар. 17.05—Уран чүдө мастертөрүңа кино. 17.55—Дамчылаңың программасың. 18.00—18.10—Чаптар. 18.10—Совет мездер. 18.25—Польниң-биле таварыла. Уран-чечен кино. 20.00—«Америка, Күе-71». Телекино. Автору Валентин Зорин.

Солун неделяда 6 катп үнер

Тс-00311.